

En vådlig händelse

Nils Månsson, jägare, bonde och krögare i Lassekrog berättar i sin bok "En hälsingebondes jaktminnen" 1915 (1969) om när Isak Jonsson i Tjärnvall satte livet till i älgdrag.

Vi hade fått tillstånd av markägarna och fått det kungjort i kyrkan att vi skulle sätta ut älgdrag.

Jag tog gubben Jon Hansson på Enskogen till hjälp att göra dem i ordning för jag var inte så hemmastadd i den konsten.

Vi gjorde dem på våren, dels för att det då fanns gott om rå gran, dels och huvudsakligen för att djuren skulle vänja sig vid dem under sommaren.

Den råa granen höggs och lades att torka över sommaren, innan den dög till att spanna.

Så var allt färdigt till hösten. Det var bara att gillra upp dragen.

Sedan all kreatur tagits hem ur skogarna gick vi fyra stycken ut för att gillra. Det var Måns Norberg, jag, Isak Jonsson och Per Jönsson.

Vi följdes åt två och två och gillrade upp tjugotvå hål eller led. En av oss måste ligga på marken och spanna stängen, medan den andre gillrade.

Men det gällde att vara försiktig, så att man inte själv gick i draget.

Allt gick lyckligt tills vi endast hade tre led kvar.

Måns Norberg och jag gick förbi de andra för att gillra ännu ett hål längre fram och hade just börjat med det.

Plötsligt fick vi höra att gillret slog igen för dem. Sådant hände nog lite var, men samtidigt skrek Per Jönsson. Vi tittade dit och såg vad som hade hänt och skyndade naturligtvis dit.

Vi såg Isak Jonsson falla med yxan under den ena armen och matsäcken under den andra.

Spjutet hade stuckit genom först ena armen, så bröstet och slutligen andra armen. Blodet sprutade ur två ansemliga sår. Döden kom ögonblickligen.

Allra först bröt vi nu av käppen som kniven var fastsatt på, för att lättare kunna dra den ur kroppen.

Vi kom överens om att Per Jönsson skulle bära fram dödsbudet till hustrun och barnen på Tjärnvall medan Norberg och jag förde liket till Ängratörnen. Vi band fast det vid en stång och bar det på axlarna nedför Gammelkariberget till sjön. Där lade vi in liket i ett gammalt härbre tills Per Jönsson återkom med order att föra liket över sjön och sedan till Ängra.

Så långt Nils Månsson.

Att det kanske inte var ovanligt i våra djupa skogar visar de älgdrag som är uthuggna ur ett träd år 1910 vid skogsdrivning i Skrälldalen i Gammel-Kari. Kanske ett par av de älgdrag som Nils och hans jaktkamrater satte ut. (bild)

Olyckan inträffade den 3 september 1862 och i husförhørsboken antecknades ("† 3/9 1862 genom vådlig händelse i skogen genom ?? älggiller.")

Älgdrag har använts sedan lång tid tillbaka. Gillret lades på, så att spjutskaftet vilade på marken och själva spjutet var anbragt i höjd med älgens buk. Något bete förekom inte utan gillertråden drogs över det led eller den öppning, där älgen skulle gå fram. När älgen kom, gick den således mot gillertråden, varigenom spjutet avgillrades och träffade älgen i buken eller i sidan. Älgdraget placerades helt naturligt på platser liknande dem där snara eller grop placerades. Stängsel kunde sättas upp vid platsen. Det förekom också att flera älgdrag gillrades i närheten av varandra med stängsel emellan. Fångstmetoden torde knappast ha varit vanlig. Metoden förbjöds i 1864 års jaktstadga. Kjellström, 1995